

Saksframlegg

Helhetlig campus- og byutvikling

Arkivsak.: 13/38547

Forslag til vedtak:

Formannskapet tar saken om Helhetlig campus- og byutvikling i Trondheim til orientering og vedtar Handlingsprogram for helhetlig campus- og byutvikling i Trondheim 2013-14 som vist i vedlegg 1.

Sammendrag

Formålet med denne saken er å redegjøre for status i arbeidet med helhetlig campus- og byutvikling i Trondheim, og legge fram forslag til prioritert innsats for perioden 2013-2014.

Kunnskap og kompetanse er den viktigste ressursen bysamfunnet har for framtidens verdiskaping og for utvikling av velferdssamfunnet. Universiteter, høyskoler og forskningsinstituttene har en nøkkelrolle som produsenter av kunnskap, og kommuner må legge til rette for at utdanning og forskning bidrar til å løse lokale, regionale, nasjonale og globale samfunnsutfordringer.

For å klare dette, må kunnskapsinstitusjonene få gode rammevilkår og en campusinfrastruktur som kan utvikles i et langsiktig perspektiv. Samtidig må boliger til studenter og unge forskere, næringsliv, byliv og møteplasser, som kaféer, handel, idretts- og kulturarenaer, finne sin plass mellom undervisning, forskning, laboratorier slik at det skapes pulserende innovasjonssteder.

I den internasjonale konkurransen om å rekruttere de beste studentene, undervisningskreftene og forskerne, er også vertsbyens omdømme og kvaliteter viktig. Det er en gjensidig avhengighet mellom vellykkede byer og vellykkede universitet, høyskoler og forskningsinstitutter.

Utdannings- og forskningsinstitusjonenes økte samfunnsansvar gir også et stadig sterkere behov for samhandling med omgivelsene. Vertsbyene og kunnskapsinstitusjonene må derfor aktivt planlegge og legge strategier sammen. Denne saken viser hvordan vi gjør dette gjennom en helhetlig campus- og byutvikling i Trondheim.

Trondheim by vokser, og vi står foran en omfattende utvikling i kunnskapsaksen fra Kalvskinnet til Sluppen. NTNU, HiST, SINTEF og St.Olavs hospital er allerede tungt tilstede i bycampus, som er sentralt plassert i kunnskapsaksen. Det er behov for å se på en helhetlig utvikling av denne delen av byen. Saken gir en oppdatert oversikt over pågående prosjekter og framtidige planer, og det pekes på utfordringer og muligheter framover.

Den pågående konseptvalgutredningen (KVU) om NTNUs framtidige campusløsninger behandles særskilt. Fram mot årsskiftet 2013/2014 utredes to hovedalternativer: videre utbygging etter dagens campusløsning, og lokalisering av humanistiske og de samfunnsvitenskapelige fagmiljøene nær Gløshaugen. Beslutning skal fattes medio 2014.

Rådmannen har organisert kommunens arbeid med helhetlig campus- og byutvikling som et prosjekt, med en prosjektleder og prosjektmedarbeidere fra områdene kultur og næring og byutvikling. Kommunen leder også nettverkssamarbeidet med de viktigste partene: NTNU, HiST, SiT, SINTEF, studentene og Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Trondheim kommune

Bystyrets vedtak 30.august 2012, Regjeringens KVVU-oppgave for NTNU og føringer fra Strategisk samarbeidsforum er premissgivende for arbeidet. Målet er å legge til rette for å realisere den planlagte campusutviklingen, og sette fokus på ønsket byutvikling. Et prioritert mål er å bidra til et godt beslutningsgrunnlag som kan gi avklaringer om NTNUs campusutvikling framover.

Aktivitetene er konkretisert i et handlingsprogram for Helhetlig campus- og byutvikling 2013-14 som i sin helhet er lagt ved saken (vedlegg 1). De igangsatte oppgavene i 2013 beskrives nærmere i saksframlegget: masterplan for Trondheims kunnskapsakse, arbeid med kommunedelplan Dragvoll og kommunikasjonsarbeid.

Handlingsprogrammet er utarbeidet i samsvar med rulleringen av handlingsprogrammet for helhetlig studentpolitikk 2013-2014, som ble vedtatt i formannskapetets møte 25.juni 2013.

Bakgrunn

Trondheim setter kunnskapen i sentrum

Trondheim kommune har ambisiøse mål for å utvikle Trondheim som kunnskapsby, og å befeste posisjonen som landets foretrukne studieby:

- Trondheim skal innen 2020 skal være en internasjonalt anerkjent teknologi- og kunnskapsby (Hovedmål 1 i Kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020)
- NTNU og de andre kunnskapsmiljøene er regionens største fortrinn (Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen, 2010)
- Trondheim skal innen 2018 bli ansett som Nordens beste studieby (Handlingsprogrammet for helhetlig studentpolitikk 2013-2014, Studentenes framtidserklæring, 2013)

En god og framtidsrettet campus- og byutvikling er et viktig virkemiddel for å nå disse målene. Bevisst fysisk planlegging kan brukes til å synliggjøre studiebyen og kunnskapsbyen Trondheim.

I dag ligger NTNU og HiST sine campuser spredd over store deler av byen:

Ved mange av campusene er det prekært behov for mer areal, oppgradering av laboratorier og bedre

Trondheim kommune

tilpassete undervisnings- og forskningsbygg, samt gode arealer for studentvelferdstjenester.

I aksen fra Kalvskinnet til Lerkendal pågår og planlegges det mange utbyggingsprosjekter. Det har derfor vært et stort behov for koordinering, rådgiving og samarbeid for å sikre realismen i de ulike planene:

- HiST jobber for å videreutvikle og flytte alle sine avdelinger inn i dette området
- NTNU planlegger store laboratoriesatsinger på Gløshaugen, nytt Vitenskapsmuseum sammen med Vitensenteret på Kalvskinnet, Innovasjonssenter på Elgeseter og samling av kunst, arkitektur og musikkmiljøene i Høgskolebakken
- SiT bygger studentboliger og planlegger nytt idrettsbygg, helst nær HiST-campus
- Studentersamfundet ønsker nybygg på Fenselstomta
- Det planlegges betydelig oppgradering av Elgeseter gate og etter hvert også i Holtermannsveien
- Mange private aktører har utbyggingsplaner i området

I rapporten "Den kompakte kunnskapsbyen", ble det gitt en samlet oversikt over utviklingsprosjektene i den sentrumsnære delen av campus slik øyeblikksbildet så ut våren 2012.

Flere viktige hendelser har skjedd siden rapporten ble gitt ut:

I april 2012 vedtok Bystyret og Fylkestinget at Elgeseter gate skal opprustes med oppstart allerede i 2014. Dette er selve hovedaksen gjennom de bynære campustyngdepunktene til HiST og NTNU. Forbedringer av gatemiljøet og utvikling av gode tverrforbindelser vil være svært viktig for et attraktivt campus- og bymiljø i framtiden.

Sommeren 2012 løftet lokale og regionale politikere fram igjen spørsmålet om å også flytte NTNUs fagmiljøer som i dag er på Dragvoll inn i dette området. Initiativet ble fulgt opp gjennom en interpellasjon i Bystyrets møte 30. august 2012. Interpellasjonen, Ordførerens svar og vedtaket vises i sin helhet i vedlegg 2.

Høsten 2012 pågikk et politisk arbeid inn mot nasjonale myndigheter, for å få en avklaring på framtidig campusutvikling for NTNU. Dette resulterte i at Regjeringen i januar i år bestilte en konseptvalgutredning (KVU) for NTNU, som skal gi grunnlag for beslutning om NTNU skal videreutvikles med dagens campusstruktur, eller samles nær Gløshaugen.

Det betyr at det i arbeidet med den sentrumsnære delen av campus også må tas høyde for at NTNUs humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljø skal kunne lokaliseres i området. Videre betyr det at det bør utarbeides en plan for Dragvollområdet i to framtidige scenarier: med og uten videre universitetsvirksomhet.

Trondheim kommune

I mars 2013 bevilget Kunnskapsdepartementet 10 millioner kroner årlig de neste ti årene, for å avhjelpe de akutte arealbehovene for de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøene. Disse midlene skal finansiere midlertidige leieløsninger, i påvente av framtidige, permanente campusløsninger. NTNUs styre vedtok 28.august å inngå leieavtale med Jonsvannsveien 82 AS, som er klar for innflytting ved årsskiftet når HiST sin Handelshøgskole flytter ut. Det pågår interne prosesser på NTNU angående hvilke fagmiljø som skal flytte fra Dragvoll til Jonsvannsveien 82.

Samtidig jobber SINTEF sammen med NTNU med store og viktige satsinger på laboratorier og forskningsinfrastruktur; blant annet Ocean Space Centre på Tyholt. Høsten 2012 lanserte SINTEF visjonen om en Energilandsby på Sorgenfri.

I mai 2013 bevilget Regjeringen de etterlengtede oppstartsmidlene over revidert nasjonalbudsjett som gjør at HiST kan starte bygging av nytt Teknologibygget på Kalvskinnet.

Våren 2013 endret også Regjeringen lånebetingelsene for helseforetakene, og trakk dermed nytt Psykiatribygg på St.Olavs hospital inn i campusdebatten igjen. Gitt nye muligheter for investering, vedtok St.Olavs hospital i juni å utrede utbygging av et akuttbygg på Østmarka. Parallelt skal det startes utredningsarbeid for det planlagte psykiatrisenteret på Øya, integrert med NTNU.

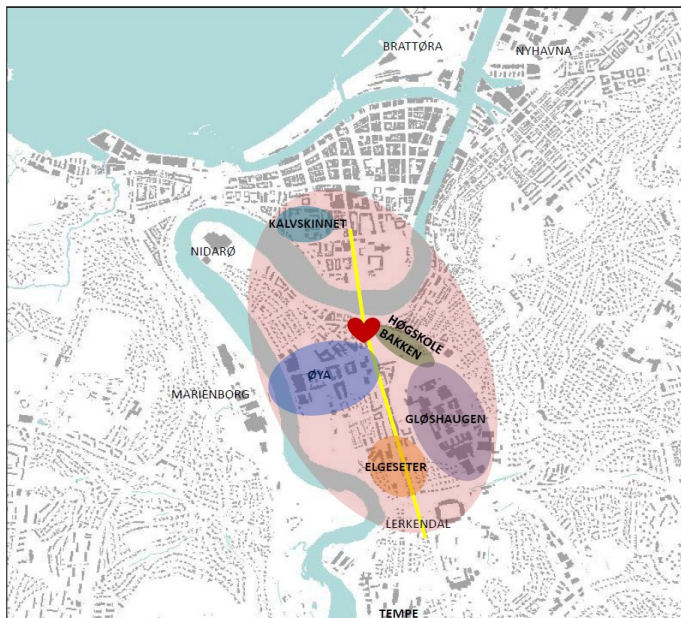
Status for helhetlig campus- og byutvikling i Trondheim

Den kompakte kunnskapsbyen - Bycampus tar form

Trondheim har et godt utgangspunkt for å skape en unik bycampus, med konsentrasjon av høyere utdanning, forskning og et attraktivt studentmiljø tett på byens virksomheter, næringsliv, kulturtilbud og byliv. Med en slik campus i byens midte, vil kunnskapen settes i sentrum, også geografisk. Det befester vår posisjon som teknologihovedstad og studieby, og det styrker vårt omdømme som miljøby.

NTNU og HiST har allerede vedtatte planer om å øke aktiviteten i områdene Kalvskinnet, Øya, Høgskolebakken, Gløshaugen og Elgeseter. Det er forventet at flere tusen studenter vil flytte inn mot sentrum i løpet av en 5-10 års periode. I tillegg kommer faglig og administrativt personale. Dersom NTNUs virksomhet på Dragvoll også flyttes, vil bycampusen bli ytterligere kompakt.

Innenfor en gangavstand på 15-20 minutter etableres nå fem sterke campusfortettinger, med nærhet til viktige samarbeidspartnere som St. Olavs hospital, SINTEF, flere forskningsinstitusjoner og forskningsrelatert næringsvirksomhet.

Mange Trondheimsstudenter er innflyttere. På NTNU er over 80 % av studentene fra andre deler av Norge eller fra utlandet. På HiST er ca. 60 % av studentene innflyttere. Tilstrekkelig med sentrumsnære studentboliger, et godt idrettstilbud og gode vilkår for studentkulturen, vil styrke studiebyens nasjonale og internasjonale attraktivitet ytterligere.

Studentersamfundet er hjertet i bycampus, og den mest synlige delen av en stor frivillighetskultur med hundrevis av lag, foreninger og aktiviteter drevet av tusenvis av studenter.

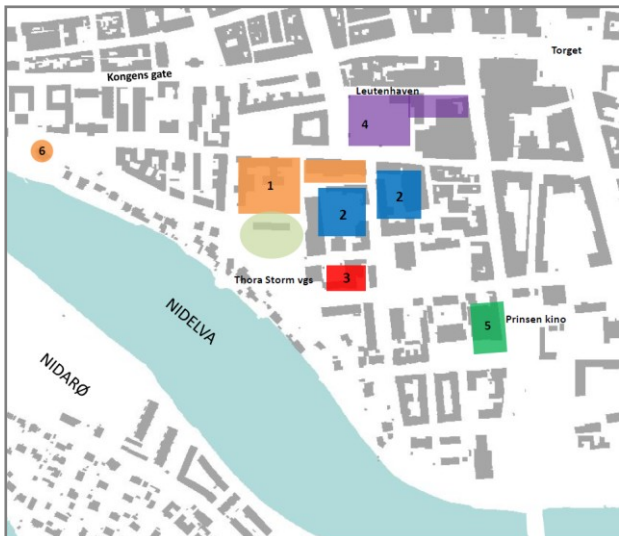
Fem delcampus vokser fram med hver sin profil

Trondheim kommune

på Kalvskinnet, Øya, Høgskolebakken, Gløshaugen og Elgeseter. Vi vil i det følgende gi en oppdatert status på de viktigste utviklingstrekkene i Trondheims bycampus. I konseptvalgutredningen for NTNU vil en i samlokaliseringalternativet se på ulike muligheter for å innpasse humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljø i disse områdene.

Campus Kalvskinnet

Campus Kalvskinnet vil etter planene preges av to sentrale utdanningssettingsinger: ingeniører og lærere. Her

planlegges også en videreutvikling av universitetets og høgskolens utadrettede virksomhet og formidlingsaktivitet.

I revidert nasjonalbudsjett 2013 fikk HiST/Statsbygg oppstartsmidler til Teknologibygget (2). Planen er at nybygget i gårdsrommet ved gamle ingeniørhøgskolen skal stå ferdig i løpet av 2015. Lærer- og tolkeutdanningen til HiST planlegges inn i E. C. Dahlskvartalet. Reguleringsplan er under sluttbehandling (2).

Utbyggingsplanene for et samlet Vitenskapscenter (1) med NTNU Vitenskapsmuseet (VM) og Gunnerusbiblioteket, Stiftelsen Vitensenteret (VS) og Artsdatabanken er så omfattende at en statlig

konseptvalgutredning (KVU) er nødvendig. Det pågår avklaringer om videre arbeid med prosjektet. Reguleringsplan for prosjektet er ferdig behandlet.

For den helhetlige utviklingen av campus og bydel på Kalvskinnet, er det svært viktig hva som skjer på Leuthenhaven (4) og med Trondheim kino (5). Bystyret vedtok 29.august detaljregulering for Leuthenhaven. Planforslaget legger til rette for bygging av kino, park/torg, offentlig administrasjonsbygg, parkeringsanlegg og utvidelse av Trøndelag Teater.

Studentidretten i Trondheim har behov for et nytt idrettsbygg, og når HiST sin lærerutdanning flyttes til Kalvskinnet (2), kreves idrettsfasiliteter til undervisning og forskning i nærheten. SiT har fått klarsignal fra Statsbygg om å få bruke deres tomt ved siden av kinosenteret, og er svært interessert i å kunne utvikle området med idrettstilbud og studentboliger.

Ved årsskiftet 2014/2015 åpner nye Thora Storm videregående skole (3).

Campus Øya

Helsecampusen på Øya er på det nærmeste komplett, og et forbilde på tett integrering av helsefaglig utdanning og forskning, spesialisthelsetjeneste og kommunehelsetjeneste. St.Olavs hospital er et fullt ut integrert universitetssykehus, der NTNU sitt medisinske fakultet har 25 % av arealene. I kommunens Øya helsehus, som er bundet sammen med sykehuset med en bro, er både NTNU sitt Institutt for samfunnsmedisin og HiST sin sykepleieutdanning.

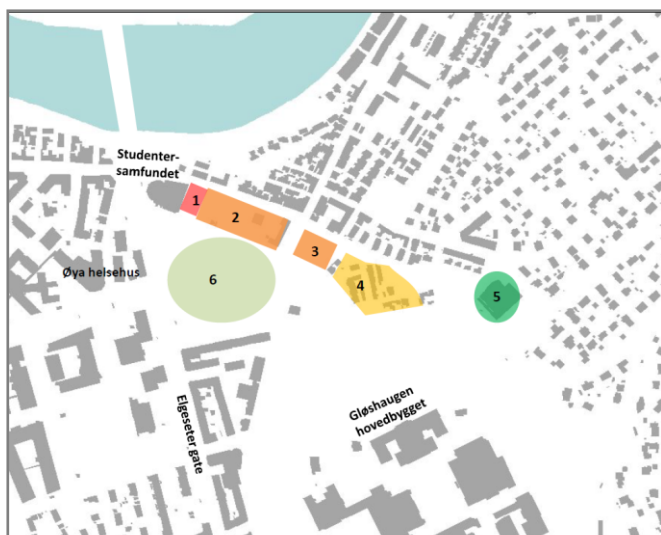
Statsbygg kjøpte i 2010 tomt til bruk for HiST sine helse- og sosialfagutdanninger (2). Reguleringsmessig er alt klart til også å kunne innlemme helse- og sosialfagene i helseklyngen med

Trondheim kommune

nybygg på Øya, men finansiering mangler. HiST arbeider for planleggingsmidler i Statsbudsjettet 2014.

St.Olavs hospital vedtok i juni å utrede utbygging av nytt akuttbygg for psykiatrien på Østmarka. Parallelt vil de starte utredning av det planlagte psykiatribygget på Øya (1). Målet er fremdeles å realisere psykiatribygget på Øya integrert med NTNU, for å utvikle universitetsfunksjonen og det tverrfaglige behandlingstilbudet. Dette blir et viktig element i samlokiseringsalternativet i KVV-utredningen for NTNU.

Lengre ned på Øya berøres Nidarøhallen og området rundt av utredninger knyttet til konsept- og lokalisingsvalg for en storbyhall i Trondheim. For HiST, NTNU og SiT kan dette være et interessant område for videre utvikling. Utbyggingsarealer på Marienborg kan også på sikt frigjøres og eventuelt brukes til sykehus/undervisningsformål eller randsoneraktivitet. Studentboliger og utleieboliger er for tiden under planlegging.

Campus Høgskolebakken

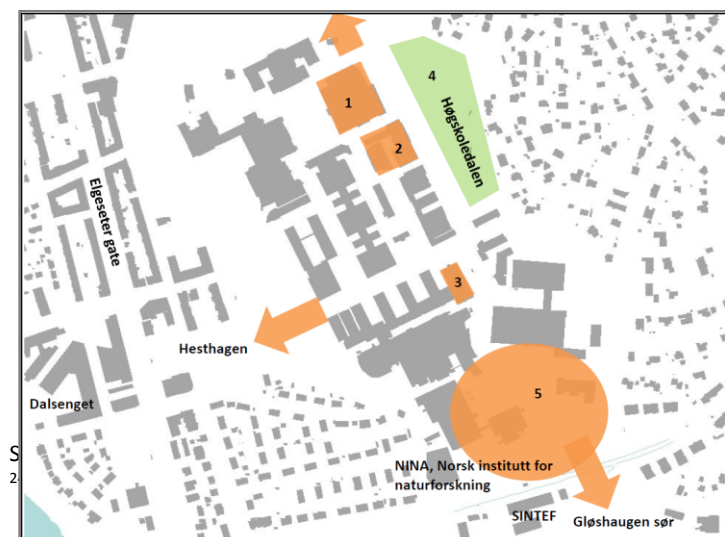
Området fra Elgeseter gate og oppover **Høgskolebakken** er på mange måter selve hjertet i bycampus. Her ligger Studentersamfundet, som er det fremste symbolet på Trondheim som studieby. De fleste reguleringsmessige forholdene er avklart for Studentersamfundets planlagte nybygg på Fængselstomta (1), men det er stor usikkerhet knyttet til finansiering. I andre enden ligger Gløshaugen Idrettssenter, som planlegger utvidelse (5), men dette er stoppet opp i påvente av grunnundersøkelser. Mellom Samfundet og Hovedbygget på Gløshaugen utreder NTNU mulighetene for å samle sine kunst-, arkitekt-, musikk-, og mediefag (2-4). I Grensenområdet (4) starter NTNU høsten 2013 rehabilitering og

ombygging av Thingvalla (også kalt Kråkeslottet) til leiligheter for gjesteforskere. I forbindelse med samlokiseringsalternativet i KVV-en vurderes det hvordan Grensenområdet kan utnyttes i sammenheng med Fængselstomta og det gamle Statsarkivet ovenfor Samfundet. Høgskoleparken (6) er en ressurs i campussammenheng, og for studentlivet på og rundt campus.

Før utbygging kan skje i Høgskolebakken, må det imidlertid dokumenteres at området har tilstrekkelig sikkerhet mot kvikkleireskred. Det er etablert et innledende samarbeidsprosjekt mellom Trondheim kommune, NTNU, SiT og NVE for å avklare hvilke premisser som må ligge til grunn for videre utvikling. Rapport fra innledende grunnundersøkelser skal være ferdig over nyttår. Rapport som beskriver utbredelse av kvikkleire og forslag til videreføring av utredningen skal foreligge medio 2014. Verneinteresser må også avklares.

Campus Gløshaugen

På Gløshaugen satses det på omfattende rehabilitering og investering i laboratorier som skal stilles til rådighet for forskere fra hele verden. NTNU og SINTEF er utpekt til å koordinere den europeiske infrastrukturen for forskning på CO2-fangst og lagring (ESFRI). Deler av oppgraderingen er gjennomført, men fremdeles gjenstår renovering av Kjemiblokk 5, Kjemihallen (3) og Varmetekniske laboratorier (1). EU finansierer den forberedende fasen til alle ESFRI-godkjente prosjekter, men realiseringen av prosjektene er avhengig av at flere nasjoner bidrar med

Trondheim kommune

finansiering, og den altoverveiende delen av finansieringen av prosjektene skal komme fra medlemslandene selv. Det er forutsatt at ESFRI-infrastrukturen skal være operativ fra 2015.

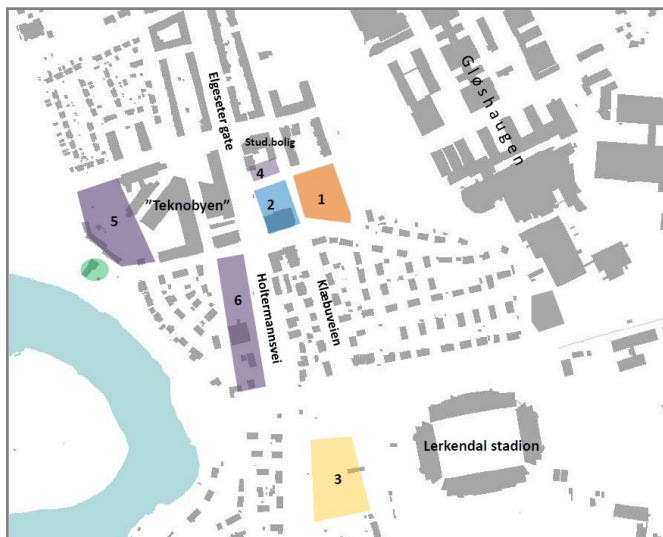
For å styrke norsk forskningsinnsats på solenergi, har NTNU og SINTEF i felleskap arbeidet for å realisere et nytt Solbygg med moderne laboratorier (2). Solbygget er planlagt finansiert delvis ved statlige midler, delvis eksterne midler (SINTEF og solindustrien). Prosjektet er lagt midlertidig på vent grunnet utfordringene i solindustrien.

Utover rene ombygginger og renovasjon i eksisterende bygg, er prosjektene på østsiden av Gløshaugen (1-3) avhengig av å få avklart grunnforhold og behov for eventuelle stabiliserende tiltak. Dersom tiltak innebærer motfyllinger i Høgskoledalen, vil det kunne påvirke Gløshaugen idrettspark (4) som sto ferdig i 2011. Det vil også medføre at UKA mister sin viktigste konsertarena utenfor Studentersamfundet.

Gløshaugen har en del utviklingsareal (5), særlig i sør, mot Lerkendal. Andre utviklingsretninger er nordover mot Studentersamfundet, og vestover mot Hesthagen. KVV-arbeidet vil vise muligheter og gi grunnlag for detaljreguleringer for eventuell videre utbygging av disse områdene.

Gjennom Miljøpakken planlegges det nytt kollektivanlegg over Gløshaugen fra Høgskoleringen til rundkjøringen ved Torbjørn Bratts veg. Prosjektet skal forbedre kollektivfremkommelighet for linje 5, og sikre fremkommelighet og sikkerhet for gående og syklende i området. Reguleringsarbeid har startet opp høsten 2013. Prosjektet er prioritert i Miljøpakken. NTNU og SiT deltar i arbeidet.

Campus Elgeseter

På **Elgeseter** kan det utvikle seg et nytt campustyngdepunkt i sør. Her bygges det nå Handelshøyskole for HiST (2), som skal være innflyttingsklar ved årsskiftet 2013/2014. Og NTNU regulerer sin tomt på Hesthagen (1). Tomta har vært tiltenkt benyttet et nytt Innovasjonssenter, men konseptet er ikke utviklet videre til prosjekt enda, så området reguleres til et generelt undervisningsbygg. Statsbygg eier nabotomta (4). KLP har med utviklingen av Teknobyen mål om å skape en park for forskning, undervisning og næringsutvikling på ca 70.000 m². Status pr 2013 er at 40.000 m² er utbygd, mens 30 000 m² er ferdig regulert (5). Det pågår diskusjoner om nye planer for Entras eiendom (6) i Holtermannsveg 1-13. For NTNU er dette

området aktuelt i KVVens samlokaliseringalternativ.

Lerkendal studentby (3) med over 600 nye studentboliger nærmer seg ferdigstillelse. De første 300 studentboligene var innflytting i august 2013, de resterende 312 åpner i januar 2014.

Byutviklingsprosjekter med stor betydning for bycampus

Elgeseter gate er i dag den viktigste innfartsåren inn til Midtbyen fra sør, og framstår som nedslitt med store støy- og støvproblemer. Samtidig er den en viktig boliggate, og den går rett gjennom de sentrale campusområdene som er beskrevet ovenfor. Den store trafikken utgjør en stor barriere for de myke trafikantene, og reduserer miljøkvalitetene i området. Hvordan Elgeseter gate utvikles framover har derfor stor betydning for den videre utviklingen av campus og de bymessige kvalitetene i området.

I forbindelse med behandlingen av Miljøpakken del to, har både Bystyret og Fylkestinget prioritert arbeidet med ombygging av Elgeseter gate. Målet er at Elgeseter gate skal bli en urban gate med gode

Trondheim kommune

miljøkvaliteter. Superbusstrase for kollektivtrafikk skal være en viktig del av gata.

Miljøpakken har avsatt 300 mill kr fra vegbudsjettet i tillegg til kollektivinvesteringer og eventuelt ytterligere belønningsmidler som er tilgjengelige for oppstart i 2014. Det skal utarbeides en reguleringsplan for Elgeseter gate, som skal angi tiltak som skal realiseres nå. Arbeidet skal også vise hvordan disse tiltakene kan inngå i mer langsiktige løsninger.

Planprogrammet ble fastsatt 28.mai 2013. Blant de målsetningene som planen skal oppfylle, er:

- *Elgeseter gate bør fremstå som en flott gate gjennom Norges viktigste campus som ønsker velkommen til Trondheim*
- *Tilgjengeligheten for gående, syklende og kollektivreisende til og mellom campusområdene Gløshaugen, Høgskolebakken, Øya og Elgeseter bør styrkes i forhold til dagens situasjon.*
- *Det bør være gode forhold for syklende i området*
- *Det bør være et godt tilbud for gående i og gjennom området*
- *Elgeseter gate bør være en langt mindre barriere mellom øst og vest enn i dag*
- *Elgeseter gate bør ha et urbant preg tilrettelagt for småbutikker og restauranter på bakkenivå*

Reguleringsplanen er planlagt ferdig sommeren 2014. Det er etablert et samarbeid mellom partene i campus- og byutviklingsnettverket og prosjekt Elgeseter gate.

I forbindelse med behandlingen av Kommunedelplan for kulturarenaer i januar 2013, uttalte Bystyret følgende: *en eventuell **ny storbyhall**, som et element i utviklingen av Trondheim som kunnskapsby, vil påvirke byutviklingen i stor grad. I forbindelse med lokalisering må samarbeid med de høyere utdanningsinstitusjonene og utforming og utsmykking av utearealene utredes.*

En storbyhall vil kunne stimulere campusmiljøet på flere måter. Realisering av hallen vil åpne muligheten for å holde store internasjonale konferanser med inntil 10 000 deltakere. Alle de foreslåtte alternativene er sentrumsnære, og dermed gunstige. Nidarøy og Tempe/Sorgenfri vil ha et lokaliseringmessig fortrinn for campusutviklingen, også fordi det kan være aktuelt å finne ulike samarbeidsløsninger med SiT, NTNU, HiST og SINTEF. Formannskapet vedtok 25.juni 2013 å gjennomføre en konseptvalgutredning (KVU) for storbyhall i Trondheim. Utredningen skal ferdigstilles innen mai 2014. Det er etablert samarbeid mellom partene i campus- og byutviklingsnettverket og storbyhallprosjektet.

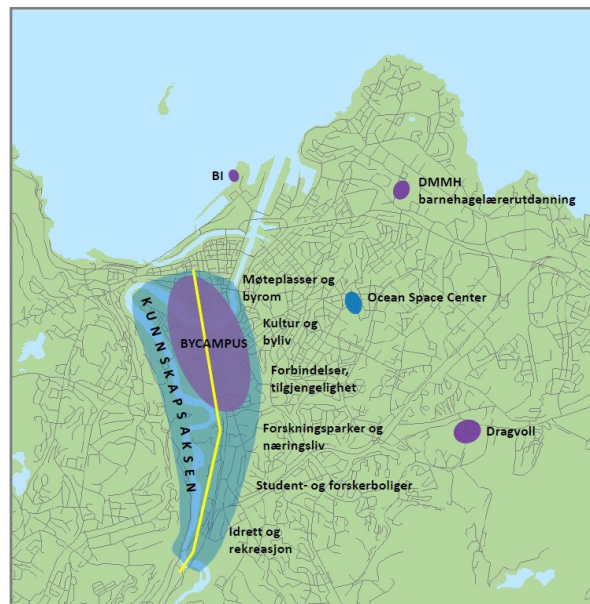
Trondheim kommune

Utvidet perspektiv – Kunnskapsaksen

Trondheim vokser og det skjer en omfattende utvikling i mange deler av byen. Det er derfor viktig å utvide perspektivet – både strategisk, geografisk og tidsmessig. Hva er de viktigste satsingene framover, og hvordan posisjonerer Trondheim seg i forhold til disse?

I 2012 ga Torgeir Reve og Amir Sasson ut boken "Et kunnskapsbasert Norge". Forskningsprosjektet med samme navn konkluderte med at de tre viktigste kunnskapsbaserte næringsklyngene i Norge i framtiden vil være innenfor maritim, energi og sjømat. Dette er alle områder hvor Norge har komparative fortrinn. I Trondheim har vi sterke forskningsmiljøer på alle disse fagområder – også i global målestokk.

Derfor ønsker Nærings- og handelsdepartementet i samarbeid med andre fagdepartementer å skape fremtidens kunnskapsenter for havromsteknologi i Trondheim.

Ocean Space Centre har passert første runde i Finansdepartementets kvalitetssikringsregime (KS1). Prosjektet er vurdert som samfunnsøkonomisk lønnsomt, og går videre. Utbygging er planlagt ved Marinteknisk senter på Tyholt, blant annet fordi fundamentering av de tunge laboratoriene krever stabile grunnforhold. Studentenes tilgang til disse laboratoriene gjør samlokalisering med NTNUs Institutt for marin teknikk fortsatt ønskelig. Investeringen er anslått til i størrelsesorden 3-4 mrd.

NTNU-styret sluttet seg i møte 04.06. 2013 til at prosjektet utredes videre i et forprosjekt/KS2. Prosjektets mål er å få finansiering av KS2-prosessen inn i Statsbudsjettet for 2014 og 2015.

Høsten 2012 lanserte SINTEF initiativet om å utvikle en **energilandsby** i Trondheim, for styrke Norges posisjon innen internasjonal energiteknologi. Ideen har vakt stor interesse, blant annet i Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet og NHO. SINTEF og NTNU jobber nå videre sammen for å konkretisere visjonen, parallelt med at mulige lokaliseringer av en energiklynge tas inn i Masterplanarbeidet.

Det er betydelig utviklingspotensial for forskning og kunnskapsbasert næringsutvikling i området sør for Elgeseter, fra Stavne – Leangenbanen til Sluppen. Det nye kongresshotellet ved Lerkendal bygges nå, og åpner sommeren 2014. Kjeldsberg eiendom utvikler sine arealer og har lansert idéer om **forskningspark** og studentboliger. I løpet av få år frigis store, kommunale tomter på Sorgenfri og Valøya.

En helhetlig utvikling av sørområdet vil kunne skape en mer markert innfallsport til kunnskapsbyen og teknologihovedstaden Trondheim.

I det pågående arbeidet med **områdeplan for Tempe, Valøya og Sluppen** utredes temaer som transport og tilgjengelighet, byroms- og grøntstruktur. Gode sammenhenger innover til bycampus blir viktig; blant annet gjennom ny utforming av Holtermannsvei, strategisk plassering av knutepunkter og grøntstruktur. Områdeplanen vil avklare utbyggingspotensialet mellom Valøyvegen og Omkjøringsvegen. Planen vil bli fremmet for politisk behandling høsten 2013.

Konseptvalgutredning (KVU) for NTNUs framtidige campusutvikling

NTNU har siden 2007 hatt arealbehov for de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøene som førsteprioritet i sin campusplan, uten at statlige bevilgninger har kommet. Sommeren og høsten 2012 ba Bystyret og Fylkesutvalget henholdsvis kommunen og fylkeskommunen om å arbeide aktivt for å samlokalisere NTNU og HiST i sentrumsområdene sør for Trondheim. Den politiske visjonen ble tydeliggjort: kraftsamlingen av utdanning, forskning og kunnskapsbasert næringsliv i en byintegrert campus må også omfatte NTNUs humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøer. Dette vil etter byens og regionens oppfatning åpne nye muligheter for å ta et helhetlig grep i Trondheim, som ytterligere forsterker effektene av samlokalisering av HiST og NTNU, og åpner for mer samhandling med byen.

NTNUs styre svarte med følgende vedtak: NTNU må engasjeres i en prosess med Kunnskapsdepartementet, lokale myndigheter og andre relevante aktører for å få klarlagt premissene for en samlokalisering, for å få en snarlig politisk avklaring på hvordan de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøenes behov kan løses, og hvordan resten av campusplanen kan bli realisert.

De politiske prosessene resulterte i at Regjeringen 24.januar 2013 ga Kunnskapsdepartementet i oppdrag å gjennomføre en konseptvalgutredning (KVU) for NTNU. Utredningen skal gi Regjeringen grunnlag for å treffe beslutning om hvordan NTNUs nåværende og framtidige arealbehov skal møtes: gjennom videre utbygging etter dagens campusløsning, eller gjennom lokalisering av humanistiske og de samfunnsvitenskapelige fagmiljøene nær Gløshaugen. Mandatet i sin helhet kan leses i vedlegg 3.

KVU-arbeidet ledes av Kunnskapsdepartementet, som gjennom konsulentfirmaet Rambøll gjennomfører utredningene i tett samarbeid med NTNU.

KVUen skal ta utgangspunkt i NTNUs strategi og utvikling fram mot 2050, og belyse hvordan NTNU best mulig kan løse sitt samfunnsoppdrag. Det skal tas hensyn til overordnede rammer, blant annet miljøforhold.

I behovsanalysen skal også behov fra sentrale aktører, som Trondheim kommune, vurderes. Kommunen er i dialog med Rambøll om dette, og har høsten 2013 levert innspill til interessentanalysen.

Alternativanalysen baseres på en samfunnsøkonomisk tilnærming.

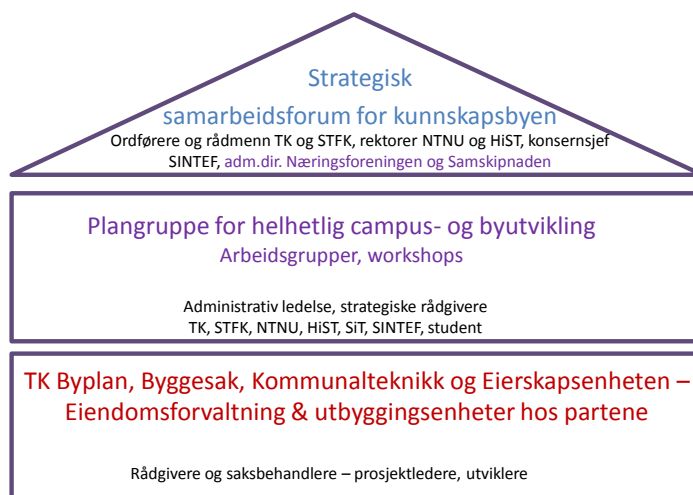
NTNU har satt ned en KVU-gruppe som leverer fakta om NTNUs virksomhet. Samtidig er det etablert en Visjonsgruppe som skal trekke linjene for NTNUs strategiske arbeid. Målet er å være det foretrukne universitetet også i framtiden. Trondheim kommune deltar som en av kjerneinteressentene i begge grupper, og bidrar med faktagrunnlag.

Utredningen skal være ferdig i løpet av 2013, og det tas sikte på beslutning om konseptvalg for framtidig campusløsning i NTNU-styret og Regjeringen medio 2014.

Styrket innsats med helhetlig campus- og byutvikling

Rådmannen har organisert kommunens arbeid med helhetlig campus- og byutvikling som et prosjekt, med en prosjektleder og prosjektmedarbeidere fra områdene kultur og næring og byutvikling. Kommunen leder også nettverkssamarbeidet med de viktigste partene: NTNU, HiST, SiT, SINTEF, studentene og Sør-Trøndelag fylkeskommune.

For å realisere ønsket campus- og byutvikling må det arbeides og samarbeides på flere nivå. Samhandlingsmodellen kan illustreres som et hus:

I **Strategisk samarbeidsforum** forankres arbeidet på øverste nivå i partnerskapet. Her drøftes visjoner og mål, og det jobbes politisk opp mot nasjonalt beslutningsnivå.

I første etasjen fremmes enkeltprosjekter, og **enheter i linjeorganisasjonene** utøver formell saksbehandling. Her foregår de formelle prosesser mellom utbyggere og Trondheim kommune knyttet til behandling av reguleringsforslag, byggesaker, osv.

Det viser seg imidlertid å være behov for en "mellometasje" som utarbeider strategier for gjennomføring av visjoner og mål, og "oversetter" de overordnede målsettingene til retningslinjer for utforming og behandling av enkeltprosjekter. Det er derfor etablert et gjennomføringsorientert planleggingsteam med rådgivere/utviklingsledere, **Plangruppa**, som utarbeider byplanmessige plattformer og strategier for å sikre mulighetsrommet, finansieringsmodeller, kommunikasjonsplan, osv. Arbeidsmetodikken er ofte workshops, ellers etableres egne arbeidsgrupper for spesielle områder etter behov.

Plangruppa har ansvar for å følge opp fellesprosjekter og prioriterte aktiviteter som defineres i to-årige handlingsprogram, og sikre kommunikasjon mellom etasjene og ut/inn av huset. For å lykkes må arbeidet og samarbeidet i og mellom alle etasjene fungere godt.

Prioriterte innsatsområder for Helhetlig campus- og byutvikling i Trondheim 2013-14

I dokumentet "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging" understrekes betydningen av bevisst, helhetlig og langsiktig planlegging for å nå nasjonale mål (Miljøverndepartementet, juni 2011). Arbeidet med helhetlig campus- og byutvikling søker å gjøre nettopp dette.

Arbeidet bygger på NTNUs og HiSTs gjeldende campusplaner og utbyggingsstrategiene for SiT, SINTEF og de andre samarbeidspartene. Innsatsen framover er lagt opp med utgangspunkt i føringer fra Bystyrets vedtak 30.august 2012 og Regjeringens KVVU-oppdrag for NTNU.

Målet er å legge til rette for å realisere ønsket campus- og byutvikling. De ulike prosjektene er i ulik fase, og krever derfor ulik type innsats fra Plangruppa. Et prioritert mål er å bidra til et godt beslutningsgrunnlag som kan gi avklaringer om NTNUs campusutvikling framover. For andre prosjekter vil det variere om det er utredningsarbeid, konseptutvikling eller kommunikasjonsarbeid som kreves i denne fasen.

I mars 2013 ba Strategisk samarbeidsforum Plangruppa om å prioritere følgende arbeid:

Trondheim kommune

- Masterplan for Trondheims kunnskapsakse
- Kommunedelplan for Dragvoll
- Kommunikasjonsarbeid

Basert på disse føringene har Plangruppa utarbeidet et forslag til handlingsprogram for 2013-14.

Nedenfor utdypes de tre hovedområdene.

Masterplan for Trondheims kunnskapsakse

Formålet med en masterplan er å lage en felles plattform for helhetlig utvikling av kunnskapsaksen og bycampus. Masterplanen skal beskrive målsettinger og synergieffekter på kort og lang sikt. Målet er å sikre felles interesser samtidig som det gis rom for partenes suverenitet og egne interesser. Masterplanen skal beskrive felles prinsipper for utbygging, som partene skal forholde seg til når de planlegger egne prosjekter. Dette vil gi mer forutsigbarhet for alle, og være et viktig verktøy for å sikre ønsket utvikling framover.

Masterplanen skal bygge på partenes felles visjon for kunnskapsbyen:

Trondheim skal videreutvikles som en attraktiv, kreativ og ledende kunnskapsby, nasjonalt og internasjonalt

og skal baseres på de tre universelle bærekraftbegrepene:

- Framtidsrettet kunnskapsutvikling og næringsutvikling
- Miljøvennlig byutvikling
- Sosial bærekraft

Masterplanen konkretiserer hvordan vi skal arbeide mot visjonen gjennom tre delmål:

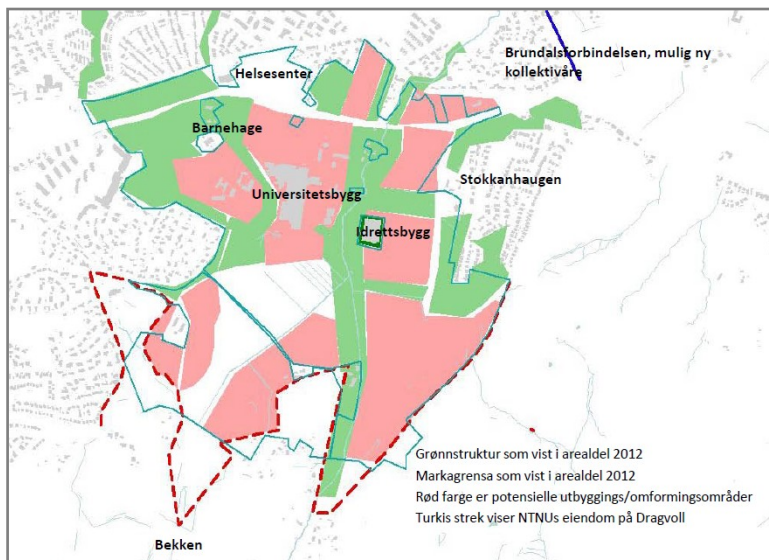
- Sikre en hensiktsmessig og attraktiv utbygging til utdanning, forskning og innovasjon
  - Kartlegge utbyggingsareal
  - Prioritere nødvendig planarbeid
  - Vurdere strategiske tomteoppkjøp
  - Avklare grunnforholdene i området
- Sikre gode vilkår for et attraktivt campus- og byliv
  - Studentboliger
  - Idrett og rekreasjon
  - Kultur, byliv og urbane ressurser
  - Møteplasser og byrom
- Sikre effektive forbindelser og god tilgjengelighet
  - Gående
  - Syklende
  - Kollektivreisende
  - Bilister

Arbeidet med masterplanen ledes av Trondheim kommune. Partene i Plangruppa og andre interessenter deltar og gir innspill i workshops og arbeidsmøter. Masterplanarbeidet skjer i tett dialog med andre pågående prosesser for å sikre hensiktsmessig arbeidsdeling og optimal ressursutnyttelse; for eksempel KVVU-arbeidet for NTNU og prosjekt Elgeseter gate.

Masterplanen skal være et dynamisk dokument, med leveranser som tilpasses behov og framdriftsplan i KVVU-arbeidet. Rapport fra arbeidet skal legges fram for Strategisk samarbeidsforum senest i januar 2014.

Trondheim kommune

Kommunedelplan for Dragvoll

Trondheim kommune er i sterk vekst og vil ha behov for nye arealer til boliger og offentlig tjenestetilbud framover. I saken *Erverv og finansiering av tomteareal til kommunens tjenester 2014-2030* (PS 36/13) konkretiseres framtidige behov på kort og lang sikt, og det kartlegges mulige utbyggingsområder.

Uansett om konklusjonen etter Konseptvalgutredningen blir at NTNU skal videreutvikle sin virksomhet på Dragvoll, er det viktig å diskutere framtidig bruk av de store arealene rundt selve universitetsbyggene. Arbeidet med en kommunedelplan for Dragvoll startes

derfor opp nå, for å avklare de offentlige interessene i området:

- Grøntstruktur, markagrense
- Grunnforhold
- Boligbygging, utbyggingsmengde og verdi
- Offentlig tjenestetilbud
- Transport og tilgjengelighet

Kommuneplanens arealdel viser deler av området som byggeområde, deler som LNF- område som forøvrig ligger utenfor markagrensa. Utbygging av LNF- arealene vurderes som relativt lite konfliktfylt. Det går fram av brev fra fylkesmannen i forbindelse med behandlingen av kommuneplanens arealdel fra 2008, at arealene i praksis er frigitt i forhold til landbruksinteresser. Spørsmålet den gang var i stedet på hvilket tidspunkt det var riktig å omdisponere arealene sett i forhold til mengden areal som ble lagt ut.

Deler av arealene sør for idrettsbygget er vanskelig byggbare på grunn av dårlige grunnforhold, og må avklares nærmere.

Området har god tilknytning til hovedvegnettet, og med realisering av Brundalsforbindelsen fase 1-3, vil tilknytningen mot øst og sentrum bli bedre. Fase 1 av Brundalsforbindelsen opp til Yrkesskolevegen er vedtatt igangsatt i 2015, videreføring opp til Dragvoll er ikke avklart.

Utredninger fra samlokiseringsarbeidet i 2006 viste store deler av Dragvolleiendommen som fremtidig boligområde. I alternativet der NTNU flytter sin virksomhet fra Dragvoll, ble universitetsbygningen foreslått brukt til sosial service. Dette kan fremdeles være aktuelt.

Dersom konklusjonen blir at NTNU skal avvikle virksomheten på Dragvoll, er det viktig å avklare kommunens engasjement og involvering når det gjelder overtakelse/bruk av Dragvollbygninger, eventuelt eiendomskjøp. Planarbeidet er også et grunnlag for en eventuell fremtidig diskusjon om dette.

Arbeidet med en kommunedelplan for Dragvoll ledes av Byplankontoret. Høsten 2013 utarbeides kunnskapsgrunnlag og skisser for alternative disponeringer av området. Det er etablert samarbeid med partene i campus- og byutviklingsnettverket om dette arbeidet.

Selve planarbeidet legges opp med ferdigstilling av planprogram våren 2014 og vedtak av selve kommunedelplanen medio 2015.

Trondheim kommune

Kommunikasjonsarbeid

Det at Trondheim styrkes som nasjonal og internasjonal teknologi- og kunnskapsby, er av stor betydning for kunnskapsnasjonen Norge. Det er hard nasjonal konkurranse om å få statlige bevilgninger til undervisningsbygg, forskningsinfrastruktur og studentboliger.

Departementer, Regjering og Storting trenger gode faktagrunnlag for hvordan campusinvesteringer i Trondheim vil bidra til å nå utdannings- og forskningspolitiske mål. Vi må også vise at vi i Trondheim tenker helhetlig for å få mer igjen for investeringene – også miljømessig.

Forankring, medvirkning og gode beslutningsprosesser må gjennomføres lokalt. Ansvaret for kommunikasjonen som sikrer dette ligger hos prosjekteier: SINTEF for Ocean Space Centre og Energilandsby, HiST for Teknologibygget og de andre campusprosjektene, NTNU for KVVU-arbeidet og sin campusplan, SiT for studentboliger og idrett, Miljøpakken for Elgeseter gate, osv.

Samtidig er det viktig å vise hvordan enkeltprosjektene inngår i en helhetstenkning slik at området som helhet utvikles til det beste for de som bor i, arbeider i og besøker kunnskapsaksen. Målet må være å dele informasjon og koordinere kommunikasjonsarbeidet på en måte som styrker hvert prosjekt.

Det etablerte samarbeidet om helhetlig campus- og byutvikling gir Trondheim et unikt utgangspunkt for å kunne legge opp en omforent strategisk kommunikasjonsplan for å få gjennomslag for viktige prosjekter i Trondheim.

Kommunikasjonsarbeidet drives langs tre spor:

- Utvikle godt faktagrunnlag som gir enkel oversikt og innsikt i prosjektene og helheten
- Legge strategier for realisering av enkeltprosjekter
- Synliggjøre kunnskapsaksens elementer, aktører og aktiviteter for å skape interesse og engasjement

Det er etablert et samarbeid mellom sentrale aktører i kunnskapsaksen om felles kommunikasjonsarbeid.

Konklusjon

Bystyret ba 30.august 2012 rådmannen styrke arbeidet med å tilrettelegge for en sterkere samling av kunnskapsinstitusjoner, næringsliv og studentvelferd i bycampus. En campus- og byutvikling som gir bedre rammevilkår for utdannings- og forskningsmiljøene, og som stimulerer til mer samhandling med byens næringsliv og samfunnsliv, oppfattes som et sentralt grep for å nå samfunnsplanens hovedmålsetting nr. 1: i 2020 er Trondheim en internasjonalt anerkjent teknologi- og kunnskapsby.

Kommunen har samarbeidet med NTNU, HiST og SiT om deres campusplaner og utbyggingsstrategier i lang tid. Som vist i saken er det mange konkrete utbyggingsprosjekter innenfor bycampus, og flere planer legges for utvikling i kunnskapsaksen. For tiden pågår konsekvensutredning for NTNUs campusløsninger. Hvorvidt de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene skal videreutvikles på Dragvoll, eller flyttes inn i bycampus, vil bli avgjort i 2014.

Samtidig planlegges byutviklingsprosjekter som har stor betydning for muligheten til å styrke samhandlingen mellom campus og by i kunnskapsaksen: Elgeseter gate, Storbyhall, møteplasser og byrom.

Godt samarbeid om å styrke helhetlig campus- og byutvikling i Trondheim vil være avgjørende for å lykkes framover. Partene har sammen konkretisert handlingsprogrammet som viser hvilke områder Plangruppa skal prioritere i 2013-2014.

Trondheim kommune

Rådmannen i Trondheim, 09.09.2013

Morten Wolden
kommunaldirektør

Anne Reinton
rådgiver

Einar Aassved Hansen
kommunaldirektør

Kari Elisabeth Paulsen
planlegger

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

- Handlingsprogram for helhetlig campus- og byutvikling 2013-2014
- Interpellasjon "Samlokalisering av NTNU og HiST", Bystyrets møte 30.august 2012
- Svar på Interpellasjon "Samlokalisering av NTNU og HiST", Bystyrets møte 30.august 2012
- Saksprotokoll "Samlokalisering av NTNU og HiST", Bystyrets møte 30.august 2012
- Mandat for konseptvalgutredning for Norges teknisk-vitenskapelige universitet, januar 2013